

Greining á skiltaþörf fyrir ferðamenn í Bolungarvík

Sigurður Friðgeir Friðriksson

Hulda Birna Albertsdóttir

Desember 2011
NV nr. 26-11

Efnisyfirlit

1. Inngangur	3
2. Markmið	3
3. Aðferð	3
4. Greiningar	4
4.1 Þarfagreining	4
Viðtöl við bæjarbúa	4
4.2 Svæðisgreining	5
Náttúrustaðir	5
Fornleifar/menning/arfleið/söfn	7
Þjónusta – stofnanir	8
4.3 Niðurstöður greininga	9
5. Consept (þema/hugmynd)	11
Myndir	14

1. Inngangur

Menningar- og ferðamálaráð Bolungarvíkur og Náttúrustofa Vestfjarða hafa gert með sér samstarfssamning um að kanna þörf á skiltum fyrir ferðamenn í Bolungarvík.

Upplýsingaskilti eru nauðsynleg hjálpartæki fyrir ferðamenn jafnt sem íbúa sveitarfélaga til þess að geta notið staðar sem best. Skilti gefa gestum upplýsingar um hvað er hægt að skoða á hverjum stað, hvernig og hvert skal haldið, hvar á að fara og svo framvegis. Ef ferðamenn geta fengið góðar og skýrar upplýsingar um staði eru meiri líkur á að þeir fari ánægðir frá staðnum og kynni hann fyrir næstu ferðamönnum.

2. Markmið

Í fyrsta verkhluta verkefnisins er markmiðið að greina þörf á skiltum í Bolungarvík fyrir ferðamenn og íbúa svæðisins. Þegar búið er að greina skiltapörfina er hægt að finna staði þar sem þörf er á upplýsingum fyrir ferðamenn í sveitarfélaginu. Þegar því er lokið er komið með tillögu að þema sem hægt er að nota við hönnun skiltanna.

Í öðrum verkhluta verður farið í nánari hönnunarútfærslu (hönnun?) á skiltum og umhverfi þeirra. Sá hluti verður tekinn fyrir í annarri áfangaskýrslu ef fjárveiting fæst.

3. Aðferð

Með fyrirfram ákveðnum greiningum er hægt að sjá hvar þörf er á skiltum fyrir ferðamenn.

Gerð var þarfagreining þar sem markhópurinn var skilgreindur og í framhaldi af því var gerð svæðisgreining þar sem tekið var fyrir allt það svæði sem tilheyrir Bolungarvíkurkaupstað. Svæðið var greint(hlutað) niður í minni staði, sem hugsanlega gætu nýst ferðamanninum. Greindir voru kostir og gallar hvers staðar til þess að fá betri mynd af því hvort svæðið muni nýtast eða ekki fyrir skilti.

Tekin voru viðtöl við bæjarbúa og ferðapjónustuaðila og þeir beðnir að telja upp staði sem þeim finnst þurfa að upplýsa betur um.

Úr þessum upplýsingum og greiningum fást niðurstöður sem hægt er að nota við hönnun og ákvörðun hvar sé þörf á skiltum.

4. Greiningar

4.1 Þarfagreining

Hverjir verða hugsanlegir notendur skilta sem sett verða upp í Bolungarvík? Þörfin fyrir skilti getur verið mismunandi, allt eftir því hver markhópurinn er. Í þessu tilviki er markhópurinn ferðamenn í Bolungarvík. Skiltin geta samt nýst öllum þeim sem eiga leið um svæðin þar sem skiltin eru. Hér þarf að skoða hvernig ferðamennirnir koma á staðina, koma þeir keyrandi, gangandi eða hjólandi? Taka þarf tillit til þess við hönnun og staðsetningu skiltanna og hvernig skiltin nýtast öllum ferðamönnum sem eiga leið hjá. Skiltin eiga líka að geta nýst íbúum bæjarins.

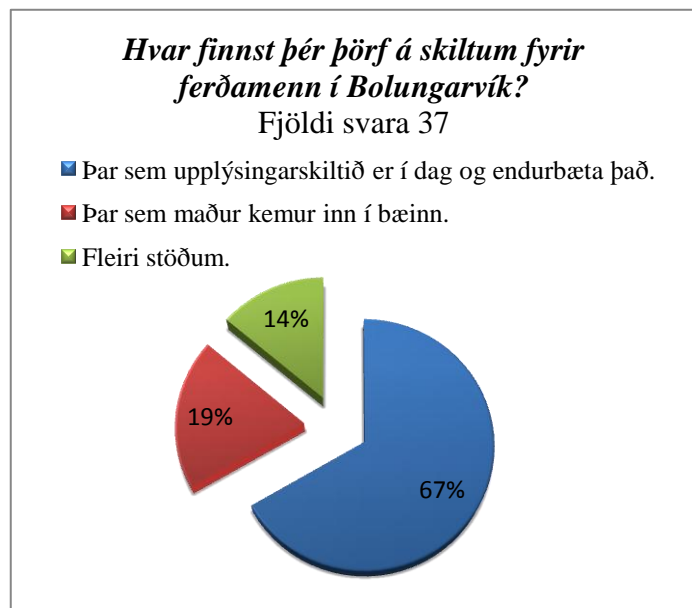
Ferðamenn sem heimsækja Bolungarvík koma á bíl, í rútu með fleirum, á hjóli, gangandi (taka rútu hingað og ganga um bæinn?) og á bátum. Mikil aðsókn er í sjóferðir héðan og fara margir ferðamenn í sjóstangaveiðiferðir og í farþegaflutningabátum héðan á Hornstrandir.

Viðtöl við bæjarbúa.

Sett var fram könnun á samskiptavefnum Facebook sem spurt var eftirfarandi spurningar:

Hvar finnst þér þörf á skiltum fyrir ferðamenn í Bolungarvík? Alls svöruðu 37 manns könnuninni og voru þeir flestir núverandi eða fyrrverandi íbúar Bolungarvíkur. Niðurstaðan var að 67% svarenda fannst að það ætti að endurbæta upplýsingarskiltið í miðbæ Bolungarvíkur og hafa þar áfram skilti (sjá graf 1). Einn svarenda svaraði einnig að bæta mætti við skilti við bryggjuna fyrir ferðamenn sem koma þar að og setja merki upp fyrir Heilsugæsluna. Annar taldi að merkja þyrfti tjaldsvæði betur vegna þess að ferðamenn ruglast enn, þrátt fyrir skilti á Höfðastígnum. Þar var líka talið að merkja ætti gönguleiðir á fjöllum fyrir göngufólk. Þessar upplýsingar koma frá bæjarbúum um ýmis vandamál sem ferðamenn hafa rekið sig á við

komuna í bæinn. Það sem gæti breytt niðurstöðum könnunarinnar væri ef

Graf 1. Sett var fram spurning fyrir núverandi og fyrrverandi bæjarbúa sveitarfélagsins.

ferðamenn og fleiri ferðþjónar myndu svara henni. Bæjarbúar verða oft samdauna? umhverfi sínu og finnast hlutir sjálfsagðir sem ferðamönnum finnst ef til vill ekki. Reikna þarf með því þegar valin er staðsetning skilta fyrir ferðamenn.

4.2 Svæðisgreining

Í svæðisgreiningunni verður allt svæðið skoðað í heild sinni og skipt niður í minni?. Aðalskipulagið er tekið fyrir og skoðað og greint niður í staði sem koma til greina. Stöðunum er skipt niður í þrjá flokka: Náttúrustaði, Fornleifar/menning/arfleifð/söfn og Þjónustu/stofnanir.

Náttúrustaðir

Náttúrustaðir eru staðir þar sem hægt er að njóta náttúrunnar, til dæmis með gönguferðum og útsýnisferðum. Fólk er jafnframt að leita eftir fallegu útsýni, landslagi og/eða sögulegu landslagi. Það vill einnig skoða gróður og fugla og njóta útivistar.

Bolafjall

Leiðin upp á Bolafjall hefur oft verið notuð til göngu- og hjólreiða fyrir útivistarfólk. Ferðamenn keyra upp á Bolafjall og skoða útsýnið yfir Ísafjarðardjúp.

Kostir: Fallegt og stórbrotið útsýni.

Gallar: Erfitt að komast þangað, sérstaklega yfir vetratímann. Illa sem ekkert kynnt ferðamönnum.

Skógræktin

Skógræktin hefur útivistargildi fyrir fólk og liggur nú skemmtilegur göngustígur um hana sem tengir Hólinn? við efri bæ Bolungarvíkur. Þessi gönguleið er mjög vinsæl hjá bæjarbúum og liggur hún í gegnum lauftré, barrtré, lúpínubreiður og graslendi sem gerir leiðina fjölbreytta og skemmtilega.

Kostir: Gott útivistarsvæði sem býður upp á marga möguleika í framtíðinni.

Gallar: Ekki gott aðgengi fyrir hreyfihamlaða. Mjög illa kynnt. Kemur hvergi fram að það sé gönguleið þarna og hvert hún liggur.

Skálavík

Skálavík er falleg vík og vinsæl ferðamönnum. Ferðamenn fara oft í göngur þar og skoða náttúrufegurðina og fuglalíf.

Kostir: Fallegt svæði með mikla möguleika.

Gallar: Illa merkt og illa kynntar leiðir sem hægt er að fara um. Erfiður vegur, flest allt eignaland.

Syðridalsvatn

Vatnið liggur í botni Syðridals og er mjög vinsælt til veiði og fuglaskoðunar. Þar er einnig mjög fallegt og skemmtilegt landslag.

Kostir: Góður veiði og fuglaskoðunarstaður.

Gallar: Illa merkt og vegur vondur, ásamt því að erfitt er að leggja bíl þar sem hann er ekki fyrir öðrum.

Syðridalsnáma

Syðridalsnáma er staðsett í botni dalsins. Þar var tekinn surtabrandur til margra ára. Náman er nánast lokuð og ekki hægt að fara inn í hana með góðu móti. Surtabrandur er friðaður í dag. Náman er á Náttúruminjaskrá og flokkast undir „aðrar náttúruminjar“.

Kostir: Fallegt landslag og skemmtilegt umhverfi.

Gallar: Er á náttúruminjaskrá og getur mikill ferðamannastraumur farið illa með staðinn. Illa merkt og frekar erfitt að komast að námunni.

Óshlíð

Vegurinn um Óshlíð liggur í snarbrattri fjallshlíð. Vegurinn var aflagður haustið 2010 þegar jarðgöngin voru opnuð. Vegurinn er ennþá til staðar og notar fólk hann til útivistar og fleira. Fjölbreytt fuglalíf og fallegt landslag.

Kostir: Fallegt landslag og gott útivistarsvæði.

Gallar: Hættulegur vegur sem er ekki haldið við.

Gönguleiðir um fjöll

Ferðamálasamtök Vestfjarða hafa gert göngukort af Vestfjörðum í sjö kortum. Eitt þeirra sýnir gönguleiðir í Bolungarvíkurkaupstað. Á kortinu koma fram gönguleiðir milli Syðridals og Hnífsdals, yfir Hádegisfjall, yfir í Selárdal í Súgandafirði, upp að Reiðhjalla, yfir

Gönguskarð og Bakkaskarð. Ekki er um merktar leiðir að ræða í þessu korti en fólk fær GPS staðsetningarhnit á kortunum sem það getur nýtt í gönguferðunum. Til þess þarf að hafa meðferðis GPS staðsetningartæki.

Fjölskyldan á fjallið er landsverkefni UMFÍ og er liður í verkefninu *Göngum um Ísland*. Settir eru upp póstkassar með gestabókum víðsvegar um landi. Sumarið 2011 var Ekkjuskarð skráð í verkefnið. Ekkjuskarð er í rúmlega 500 m hæð og er á milli Tungudals og Syðridals. Uppi á Ufsum er einnig gestabók þar sem fjallgöngufólk getur kvittað í.

Kostir: Fjölbreytilegar gönguleiðir sem merktar eru fyrir útivistarfólk.

Gallar: Getur verið erfitt að leiðbeina fólki svo það fari nákvæmlega réttar leiðir á fjöllum svo það lendi ekki í háska.

Gönguleiðir um Bolungarvík

Ef til vill væri hægt að kortleggja fallegar eða skilgreindar gönguleiðir sem fólk gæti nýtt sér í bæjarfélaginu. Til dæmis göngustíginn á sandinum og fleiri gönguleiðir sem falla inn í aðra flokka sem taldir eru upp.

Kostir: Bætir upplýsingar um hvað er hægt að gera í Bolungarvík og kynnir þá staði þar sem búið er að leggja vinnu í fyrir gangandi vegfarendur.

Gallar: Engir sérstakir.

Fornleifar/menning/arfleið/söfn

Þessi flokkur tekur allt það fyrir sem flokkast undir fornleifar, menningu, arfleið mannsins og söfn sem eru í Bolungarvík.

Snjóflóðavarnargarður

Snjóflóðavarnargarðurinn verður skemmtilegur staður til að skoða þegar hann verður tilbúinn. Lagður verður göngustígur um hann þar sem fólk getur notað hann sem útivistarsvæði og útsýnisstað.

Kostir: Skemmtilegt og öðruvísi útivistarsvæði. Gott útsýni yfir Bolungarvík.

Gallar: Gæti verið vindasamt í umhverfi varnargarðsins.

Hafnarsvæðið

Margir ferðamenn eiga leið um höfnina í Bolungarvík vegna sjóstangaveiða og Hornstrandaferða og eflaust skoða fleiri ferðamenn lífið á höfninni. Staðurinn hentar einnig til

skoðunar á sjófuglum. Ferðamenn sem nýta höfnina sem viðkomustað þurfa að hafa góðar upplýsingar nálægt sér.

Kostir: Hefur marga möguleika sem hægt er að nýta fyrir ferðamennsku.

Gallar: Lyftarar og flutningabílar þurfa að athafna sig á hafnarsvæðinu og geta ferðamenn orðið fyrir þeim, ef þeir vara sig ekki.

Hólskirkja

Kirkjan í Bolungarvík er falleg og er ákveðið kennileiti sem stendur á Hólnum. Ferðamenn eru áhugasamir um hana og geymir hún sögu sóknarstarfs í Bolungarvík.

Kostir: Fallegt hús með mikla og skemmtilega sögu.

Gallar: Ferðamenn geta truflað athafnir í kirkjunni, svosem brúðkaup, jarðarfarir og skírnarveislur. Getur valdið vonbrigðum fyrir þá sem eiga í hlut.

Söfn í Bolungarvík

Þrjú söfn eru starfrækt í Bolungarvík. Náttúrugripasafnið er starfrækt allan ársins hring og geta ferðamenn með auðveldum hætti heimsótt það alla virka daga. Ósvör er opin allt sumarið en hægt er að fá að heimsækja það safn eftir samkomulagi allt árið. Sýningarreitur Grasagarða Vestfjarða getur einungis verið sýningarhæfur á sumrin, en er opinn allan sólahringinn, gestum endurgjaldslaut. Grænlandssetrið er ekki virkt setur, og hefur verið sett á ís í einhvern tíma.

Kostir: Fjölbreytt afþreying fyrir ferðamenn.

Gallar: Engir sérstakir.

Gólfvöllur Bolungarvíkur

Í Bolungarvík er níu holu gólfvöllur sem allir þeir sem hafa áhuga á geta nýtt sér. Gólfvöllurinn er staðsettur á uppgræddum sandi sem gerir umhverfi hans skemmtilegt og fjölbreytt.

Kostir: Skemmtileg íþrótt fyrir alla.

Gallar: Engir sérstakir.

Þjónusta – stofnanir

Ferðamenn geta nýtt sér þjónustu sem bæjarfélagið hefur upp á að bjóða.

Sundlaug Bolungarvíkur er vinsæll viðkomustaður fyrir ferðamenn á öllum aldri.

Tjaldsvæðið er staðsett fyrir aftan sundlaugina og þar er salernisaðstaða, vaskar og rafmagn fyrir ferðamenn.

Tvær matvörubúðir eru á staðnum: **Samkaup** og **Bjarnabúð** þar sem hægt er að kaupa ýmsan varning. Ferðamenn geta keypt handverk og minjagripi í **Drymlu** og **Náttúrugripasafni Bolungarvíkur**. Þeir geta sent póstkort og tekið út pening í **Sparisjóði Bolungarvíkur** og tekið bensín á **Shell** og **Olís**. Þeir geta fengið sér kaffi og mat í **Einarshúsi** og **Vaxon**. Einnig geta þeir farið í snyrtingu og hárgreiðslu í **Mánagulli** og **Hárstofunni** ef þeir vilja. **Heilsugæsla Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða í Bolungarvík** og **Lyfja** eru staðsett á Höfðastígnum og geta ferðamenn þurft að nýta þá þjónustu. Gististaðirnir eru þónokkrir í Bolungarvík: **Gistiheimilið Gil, Systrablokkin, Mánafell, Vaxon, Einarshúsið** og ef til vill fleiri sem kannski er þörf á að setja inn á kort.

Kostir: Eins og sjá má hér að framan er margt hægt að gera í Bolungarvík og er hægt að segja að það sjálfbær? ferðamannastaður.

Gallar: Ferðamenn sem hingað koma vita oft ekki hvað er í boði og nota þess vegna ekki þjónustuna.

4.3 Niðurstöður greininga

Markhópurinn sem ná þarf til með skiltum eru ferðamenn í Bolungarvík en skiltin geta einnig nýst fyrir íbúa sveitarfélagsins. Þegar ferðamaður heimsækir staði sem þeir þekkja ekki er lykilatriðið í heimsókn hans að ferðast um hann og fræðast. Í niðurstöðum skoðanakönnunarinnar kom fram að núverandi og fyrrverandi bæjarbúum finnst flestum nauðsynlegt að hafa upplýsingaskilti þar sem það er í dag, en endurbæta það. Aðrir svöruðu að það væri gott að hafa það þar sem fólk kemur inn í bæinn, en aðrir vildu hafa það á fleiri stöðum. Hægt væri að taka alla þessa möguleika inn í myndina og hafa grunn upplýsingaskilti þar sem upplýsingaskiltið er í dag og minni skilti þar sem ferðamaðurinn á leið um, til dæmis við höfnina.

Niðurstaðan úr svæðisgreiningunni er að skipta á skiltum niður í: eitt stór skilti sem allar grunnupplýsingar fyrir ferðamenn eru staðsettar og minni skilti á fleiri stöðum um bæjarfélagið. Á stærra skiltinu gætu komið fram eftirfarandi staðir:

- Bolafjall
- Skógræktin
- Skálavík
- Syðridalsvatn
- Syðridalsnáma
- Óshlíð

-
- Snjóflóðavarnargarður
 - Höfnin
 - Hólskirkja
 - Náttúrugripasafn Bolungarvíkur
 - Grasagarðar Vestfjarða
 - Ósvör
 - Gólfvöllinn
 - Gönguleiðir um Bolungarvík
 - Sundlaug Bolungarvíkur
 - Tjaldsvæðið
 - Samkaup
 - Bjarnabúð
 - Drymla
 - Sparisjóður Bolungarvíkur
 - Shell
 - Olís
 - Einarshús (Matur og gisting)
 - Vaxon (Matur og gisting)
 - Snyrtistofan Mánagull
 - Hárstofan
 - Heilbrigðisstofnun Vestfjarða í Bolungarvík (Heilsugæslan)
 - Lyfja
 - Gistiheimilið Gil
 - Mánafell
 - Systrablokkinn

Minni skilti gætu verið á fleiri stöðum um bæjarfélagið þar sem nánari upplýsingar eru:

Höfnin. Hér gætu verið upplýsingar um þjónustuna í sveitarfélaginu og þá ferðaþjónustu sem býður upp á gistingu og bátsferðir fyrir sjóstangaveiði og bátsferðir yfir á Hornstrandir.

Skógræktin. Hér gætu verið upplýsingar um skógræktina og þær gönguleiðir sem eru um hana.

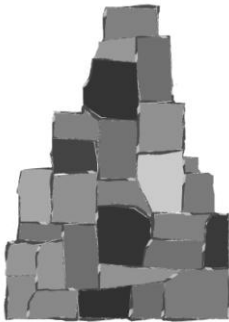
Skálavík. Hér gætu verið upplýsingar um Skálavík, gönguleiðir, minjar, fugla og hvaðeina sem ferðamaðurinn vill vita um staðinn. Náttúrustofan hefur fengið styrk til að gera náttúruminjakort fyrir Skálavík sem gæti nýst sem viðbót við skilti.

Syðridalur. Hér gæti verið skilti um fugla- fiska- og dýralífið sem er þar að finna. Hægt væri að segja frá sögu Þuríðar Sundafyllis, surtabrandstökunni í Syðridalsnámu og fleira sem viðkemur sögu Bolungarvíkur og menningu.

Ósvör. Skilti sem sýnir mynd af Ósvör við gatnamótin hjá göngunum. Annað skilti hjá Ósvör sem koma fram myndir og upplýsingar um sjósókn fyrri tíma og hvernig aðstæður voru hjá fólki. Þetta skilti mun undirstrika og gefa safninu meiri dýpt og auka skilning gesta.

Fjallgönguleiðir um sveitarfélagið (gæti verið hvar sem er). Skilti sem sýnir fjallgönguleiðir á fjöllum í nágrenni sveitarfélagsins.

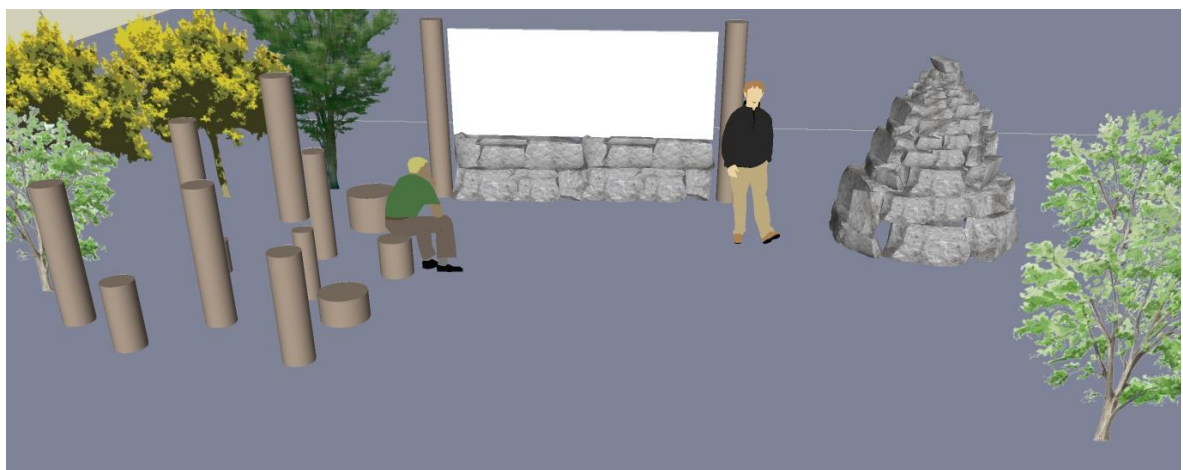
Til þess að ýta undir það að fólk staldri við hjá þessum upplýsingum verður að vera eitthvað meira í kring um skiltið – umgjörð, sem fær fólk til að sjá það að þarna á fólk að staldra við og kynna sér það sem er á skiltinu. Oft þarf ekki mikið til.

Mynd 1. Grunnþema.

Þegar niðurstöðurnar úr greiningunum liggja fyrir er hægt að fara snúa sér að hugmyndavinnu og þema. Til þess að vekja athygli á upplýsingaskiltum er talið að þörf sé á áningastöðum. Hugmyndin er að nota vörðu sem “merki” hvers áningarstaðar. (mynd 1). Varðan hefur vísað okkur veginn um aldir og þannig minnir hún upplifandann á að áningastaðurinn er vegvísir (mynd 2). Áningarstaðirnir geta verið misstórir, allt eftir hvort um mikið af upplýsingum eða lítið er að ræða. Til dæmis gætu minni skiltin verið staðsett á vörðunni eða á trjábolum (sjá mynd 3 og 4).

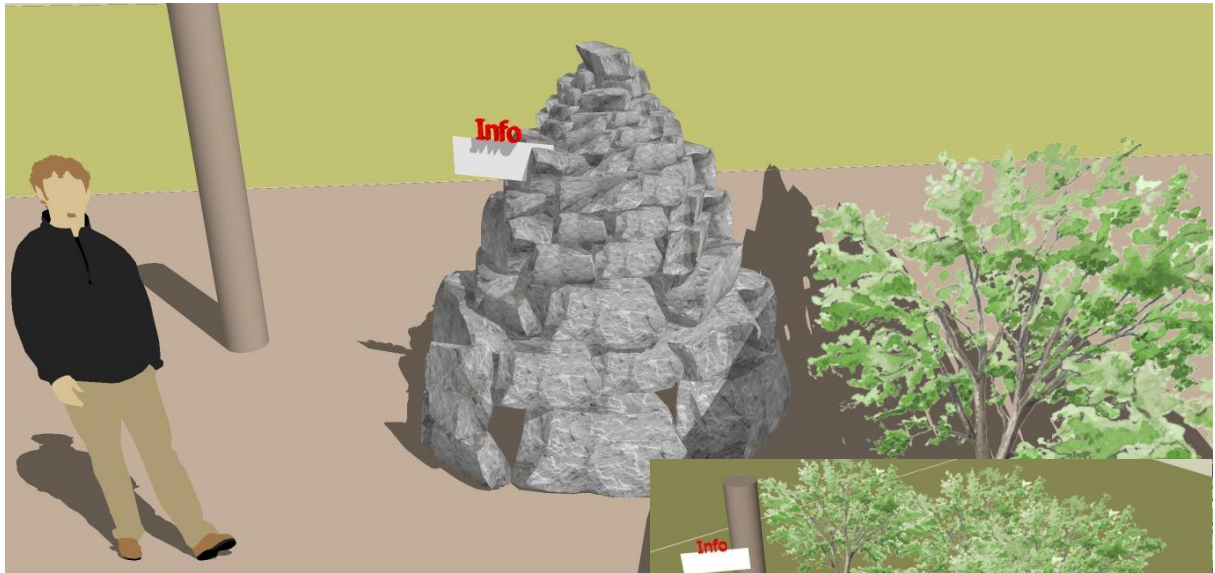
5. Consept (þema/hugmynd)

Mynd 2. Stærri áningarstaður (í miðbæ Bolungarvíkur) gæti litið svona út.

Manngerðir hlutir í náttúrunni geta verið forvitnilegir og er varðan einn sá hlutur sem finna má víða á Íslandi. Hér áður fyrr hlóðu menn grjót upp í vörðu sem var notuð sem vegvísir um fjöll og óbyggðir. Hún átti að sýna skil á milli bújarða eða benda á siglingaleiðir meðfram

ströndum. Varðan nýttist aðallega til þess að rata rétta leið um óbyggðir. Þessir manngerðu hlutir í náttúrunni eru hluti af útiáhrifum? og hafa haft áhrif á menn umaldir. Við áningastað þurfa ekki endilega að vera hefðbundnir bekkir (sjá mynd 5 og 6), heldur geta hlutir úr nær umhverfi nýst t.d. til hvíldar. Fjölbreytt stærðarlögun á stökum (tjádruðum) við nýja svæðið geta hentað vel fyrir mismunandi aldurshópa.

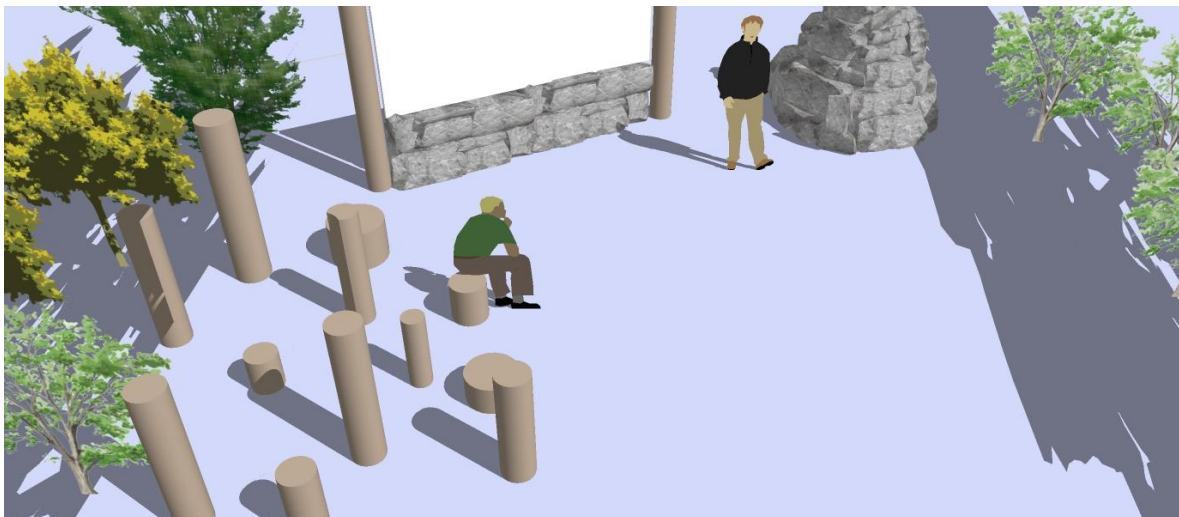

Mynd 3. Dæmi um minni áningarstaði.

Lagt er til að byggð verði stór upplýst varða sem tekur á móti fólki þegar það kemur út úr Bolungarvíkurgöngunum. Sú varða er táknerki allra minni varðanna sem staðsettar eru við ákveðna staði víðsvegar um

Mynd 4. Dæmi um minni áningarstaði.

Mynd 6. Bekkir gætu litið svona út.

sveitarfélagið. Varðan getur orðið „vörumerki“ (signature) Bolungarvíkur og væri hægt að búa til minjagripi úr vörðu merkta Bolungarvík.

Mynd 5. Hugmynd af áningarstað.

Hægt væri að rækta upp kvæmi plantna sem vaxa villt í náttúrunni. Á vissum stað í Ísafjarðardjúpi vex Þyrnirós (*Rosa pimpinellifolia*). Einnig vex Ilmbjörk (*Betula pubescense*), Ilmreynir (*Sorbus aucuparia*) og Gulvíðir (*Salix phylicifolia*). Hægt væri að skoða samstarf við Grasagarða Vestfjarða hvað það varðar.

Hugmyndin er að staðsetja áningastaði þannig að aðgengi sé gott. Haft verður í huga að aðgengi til og frá bílastæði verði gott og að fólk sem á erfitt með að komast ferða sinna komist með góðu móti að áningastöðunum.

Við áningastaði verður lögð áhersla á að efnisnotkun verði í tengingu við náttúruna. Notaðir verða stök? / hlutir sem tengjast nærliggjandi náttúru, menningu og arfleifð sveitarfélagsins, þannig er hægt að auka náttúrulegt og menningarlegt vægi. Á tilteknu svæði er hugmyndin að færa náttúrulega hluti úr sveitafélaginu til að virkja öll skynfæri upplifandans. Með tilfærslu t.d. gróðurs er möguleiki á að færa vistkerfi inn á svæðið svo hann minni sem mest á náttúru úr fjarska.

Einnig væri hægt væri að nota aðferð sem hingað til hefur verið notuð í birtingu upplýsinga til ferðamanna. Það er að upplýsa fólk um símanúmer sem það hringir í og fær upplýsingar úr símsvara um viðkomandi stað. Þetta gæti nýst fyrir sögulegar upplýsingar og upplýsingar sem er einungis á fræðalegu sviði. Þetta gæti til dæmis átt við uppi á Bolafjalli, inn í Syðridal og á fleiri stöðum. Hægt væri líka að nútímavæða þetta enn meira og setja þær upplýsingar í App.

App eru forrit sem þú hleður inn í gegn um internetið í Android farsíma og IOS og oft þarf fólk að greiða fyrir forritið en líka hægt að fá það frítt.

Myndir

Forsíðumynd: Bolungarvík. Böðvar Þórisson.

Sketchup myndir 1,2,3,4,5: Teiknað af Sigurði Friðgeir Friðrikssyni.